



# Vzpomínání

*Druhé, doplněné vydání*

Eleonora Dujková  
rozená Bubna-Litic

**Eleonora Dujková rozená Bubna-Litic**

# Vzpomínání

Druhé, doplněné vydání  
(2014)

Zámek Doudleby nad Orlicí



**Eleonora Dujková rozená Bubna-Litic**

# Vzpomínání

Druhé, doplněné vydání  
(2014)

Zámek Doudleby nad Orlicí

© Eleonora Dujková rozená Bubna-Litic, 2014

Vydal Zámek Doudleby nad Orlicí, Doudleby nad Orlicí 2014

Redakční úprava: Monica Bubna-Litic, Filip Tomášek

Jazyková korektura: Josef Pepson Snětivý

Fotografie: archiv autorky, Pavel Bednář

Návrh obálky a sazba: Alena Laňková



© Zámek Doudleby nad Orlicí, [www.zamek-doudleby.cz](http://www.zamek-doudleby.cz), 2014

ISBN 978-80-7475-059-5

Distribuci na knižním trhu zajišťuje **Nakladatelství ČAS s.r.o.**



# Prolog

*Toto Vzpomínání jsem napsala pro své čtyři děti. Většina textu pochází ze sedmdesátých let minulého století. Na rukopis jsem poté zapomněla, dokonce jsem ho považovala za ztracený. Finální podoby se dočkal až po více než třiceti letech, kdy už dospěli moji tři vnuci a tři vnučky a narodila se má první pravnučka. Mé věnování tedy patří i jim, i když spíše oni a moje děti obdarovávají mne. Bez nich bych knihu zřejmě nikdy nedopsala a nevydala.*

*Navzájem jsme se takto všichni obdarovali.*

*A tak je to i v našem životě.*

*Praha, 1976 a 2008*





# I. Domov

Maminka mi vyprávěla, že mé narození pro ni bylo lehké. Porodní bolesti prý začaly po obědě a v osm hodin večer jsem byla bez problémů na světě. Chvilí jsem plakala a potom spokojeně usnula. To bylo ve Vídni. Maminka mě nechala pokřtít po mojí babičce Eleonora. Říkalo se mi Lore, Lorinka. Jednou, už v dospělosti, mi jeden lékař po udání křestního jména řekl: „Chudinko, to jistě po babičce.“ A někdo jiný řekl: „Vy máte jméno, jako byste se narodila na zámku.“

Asi za čtrnáct dní odjela maminka do Doudleb, se mnou i s mým bratrem Adamem, který byl o dvacet měsíců starší. Doudleby, to byl můj první – a nádherný – domov. Tam jsem udělala první krůčky, měla své první rozbité koleno, tam jsem se naučila jezdit na kole, starat se o pejsky, poznávat přírodu a svět.

Měla jsem velice hezkou, mírnou a moudrou maminku, která pocházela z Rakouska a nebylo jí dopřáno naučit se dobře česky. Mluvila jen trochu, špatně a s námahou, takže naše první slova byla německá, ale tenkrát nám to bylo docela jedno. Oproti jiným rodinám jsme žili na tehdejší dobu v „přepychu“ (tehdy např. nebylo běžné, že by lidé měli koupelnu, ve které se dokonce topilo) a zásluhou maminčinou v příjemném klidu a pohodě.

Většinu roku jsme trávili v Doudlebách, ale jezdívali jsme za „rakouskou“ babičkou Marie-Therese a dědečkem Franzem na Semmering, kde tehdy maminčin tatínek působil jako šéflékař v léčebně, kte-



rá se nazývala Kurhaus a byla jeho majetkem. Dědeček Franz Hansy, alias dědeček František, byl plicní lékař, člověk mírný a dobromyslné povahy, obětavý a vlídný. Bydleli s babičkou v krásné vile jménem Villa Meran. Byla velká, patrová, nádherná, obklopená lesem. V zimě tam bývala spousta sněhu, krásně bílého, my jsme se tam naučili lyžovat a jezdili jsme často v kočáře – saních, tažených koňmi. Milovala jsem tyto jízdy, ráda jsem sedávala na kozlíku a dívala se na klus urostlých koní.

Někdy mi bývala zima, i když jsme se přikrývali teplými kožešinami, a to jsem si začala hrát na „pevnou vůli“. Začala jsem pěsti, snažila se vůbec se zimou netrást a říkala jsem si, že mi vlastně zima vůbec není. Trochu to na chvíli pomáhalo. Tuto hru jsem ve svém životě hrála často. Buď jen tak, abych si procvičila pevnou vůli, nebo mnohdy z nutnosti. Jednou jsem si například na hodinu odřekla jablko, na které jsem měla chuť, podruhé jsem se donutila jít se učit, jindy jsem si odepřela něco, co jsem právě moc chtěla mít. Ale trochu byla ta má hra podvod, protože odřeknutí něčeho bylo vždy jen dočasné.

Odmalička jsem si ráda hrávala s panenkami, večer jsem je ukládala, ráno posazovala, oblékala, česala. Měla jsem léta dvě poměrně velké panenky – blondýnku Lili a černovlásku Uršulu. K tomu pěkně kočárek, postýlku a různé oblečení a peřinky. Když mě hry s panenkami přestávaly bavit, vše jsem pečlivě zabalila a uložila pro mé děti, až jednou přijdou. Odjela jsem pak do Prahy, zatímco na nějaký čas přijely do Doudleb mé tři mladší sestřenice. Když jsem se jednou vrátila, našla jsem spoušť. Obě panenky měly rozbitou hlavu, kočárek celý zrezivělý, jak zůstal celou zimu v parku, postýlka poničená. Stála jsem nad tou hromadou neštěstí smutná a nechápající. Nezbylo, než vše vyházet. Zbyly jen vzpomínky.

V létě často přijely na Semmering i děti maminy sestry, tety Pauly, a to bylo pro nás děti radostné. Můj bratranec Petr a já jsme byli ti hodní a dovedli jsme si spolu hrát tiše i několik hodin. Zato sestřenice Andrea a Adam byly děti, se kterými byla neustále nějaká

svízel. Když právě nezlobili, což bylo výjimečné, tak si hned rozbili koleno či loket, anebo mlčeli, protože „kuli nové pikle“. Jednou, když se „vozili“ na zahradní brance, Andrea z ní spadla a rozbila si hlavu. A tehdy bylo rozhodnuto, že společně jezdit na Semmering už nebudeme. Pro mne to bylo velmi smutné.

S Adamem jsem se neustále hašteřila, pořád jsem ho chtěla převychovat, neměla jsem pochopení pro jeho výstřelky. Kazila jsem mu hry, později nejen jemu, ale i dalším „živým“ dětem. V dospělosti mi to pak bylo těmito rozpustilci několikrát vyčteno. Snad jsem byla až příliš vážná, snad odpovědná, ale hry, kdy se mi zdálo, že překračují jakoukoli mez, třeba jenom přílišným hlukem, jsem se vždy snažila zkazit. Mnohdy jsem musela odejít, zákonitě uražená a dotčená.

Rakouská babička měla pro Adama pochopení. Sama, jak vyprávěla, jako dítě také zlobila a celý život byla ohromně veselá, zábavná, ale také panovačná. Myslím, že to s ní dědeček neměl moc lehké, a maminka mi často vyprávěla, jak trpěla jejím rozhodným, nekompromisním jednáním. Ale babička měla respekt, humor a výbornou paměť.

Když už později dědeček František a babička Hansy na Semmeringu nežili (začátkem války léčebnu i vilu Němci nuceně vykoupili, z léčebny se stal lazaret a z Villy Meran byty pro německé vojenské lékaře), koupili si prarodiče v Badenu u Vídně dům s miniaturní zahrádkou, kde byl altánek, ve kterém jsem dokázala celé hodiny sedět, číst nebo vyšívat. V domě byl rozkošný suterén, selsky zařízený byt a o patro výš byla ordinace, kam jsme po odchodu pacientů chodili dědečka navštěvovat. Tehdy to pro nás bylo něco úžasného – ordinace a všechno to, co k ní patřilo. Byli jsme tak trošku rádi, že máme takového dědečka, který toho tolik ví a umí zacházet s různými lékařskými nástroji.

Babička byla pravá Vídeňka. Zkrátka si uměla užívat života, ne ve špatném slova smyslu, ale byla povahy veselé, optimistické. Ve svých asi osmi letech jsem s ní šla na procházku a v parku byl dět-

ský kolotoč pro ty nejmenší děti. Babička mě vyváděla, abych se svezla. Vozily se tam děti nejvýš pětileté a já se styděla jít mezi ně. Bylo však těžké babičce vzdorovat. Najednou babička pochopila, že se mnou nebude snadné pohnout, a šup – a sama si sedla na kolotoč. Mávala a volala, smála se a byla v tu chvíli, na rozdíl ode mne, šťastná.

Dole v bytě měla babička záclonky v oknech a také polštáře na lavicích i židlích ze stejné látky. Jednou byly červeně kostkované, podruhé modré a potom zase zelené. Už tehdy jsem si říkala, že to jednou budu mít také tak, ale nikdy jsem si tuto svoji touhu nesplnila.

Jednou jsme utíkali s Adamem z ordinace po schodech dolů do bytu, Adam upadl, křik, potom vstal a ruka mu podivně visela dolů. Měl vykloubené rameno. S tím si chudinka dědeček nevěděl rady, byl přivolán jiný lékař, ruku Adamovi nasadil zpět, ten křičel, a pak měl asi tři týdny ruku a hrud' v sádře. Všichni ho obletovali, litovali ho, nosili mu dárky a pamlsky, a já mu to záviděla – všechno. Tu ruku v sádře i ten obdiv. Ale dokud mu ruku nezasadili a on tolik plakal, plakala jsem s ním a plakala jsem ještě dlouho potom, kdy on už si zpíval a byl veselý. A tak jsem s ním plakávala vždy, když občas dostal výprask nebo alespoň pohlavek.

Sama jsem moc bita nebyla, ale pro svoji umíněnost jsem prý jako malá holčička často dostávala maminčiným pantoflem přes zadeček. Pak jsem byla dlouho uražená. Když jsem jednou právě měla jednu ze svých špatných nálad, rakouský dědeček se mě u oběda na něco ptal. Odpověděla jsem mu německy „ano“, ale potichu, vždyť jsem byla pro něco uražená. Dědeček nerozuměl a zeptal se znovu a potom ještě jednou. Doslova jsem na něho zakřičela: „Ja!!“ A vtom všichni ztichli: babička, dědeček, maminka i Adam. Oběd jsme dojedli bez jediného slova. Po obědě za mnou maminka přišla a řekla bez hněvu, že jsem to neměla dělat, že jsem dědečkova nejmilejší vnučka a zachovala jsem se hůře než ti tři zbývající. Dodnes si tuto příhodu pamatuji, ještě teď je mi to líto. Víím od té doby dobře, že ve zlosti se raději nemá říkat nic, a často jsem si to ve svém životě v pravou chvíli uvědomila. Vždycky se mi to vyplatilo.

Dědeček už dávno zemřel, ani nevím, zda mi tehdy odpustil, a pokud ano, zda zapomněl. Ne, děti nemají křičet na své rodiče a prarodiče, příliš je to bolí a dědečka to určitě bolelo pro jeho mírnou povahu dvojnásob.

\*

Pobyty v Semmeringu a v Badenu byly kouzelné. Ale náš hlavní domov byl v Doudlebách, s maminkou, tatínkem a dědečkem Michaelem, otcem mého tatínka Mikuláše. V mých pěti letech zemřela doudlebská babička Eleonora. Byla třicet let ochrnutá a jistě velmi nešťastná. Mnoho náklonnosti jsem k ní však tehdy necítila. Asi proto, že jsme ji museli denně navštěvovat, a ona jen seděla v pojízdném křesle a povídala si s námi. Nás to nudilo a litovali jsme času u ní stráveného. Jaká ale opravdu byla, vlastně ani nevím. Dědeček ji ctil a miloval celý život.

Babička Eleonora zemřela 5. května v roce 1935. Dědeček si nepřál, aby se po jejím skonu čímkoli v místnosti hnulo. Jejich ložnice tak zůstala devatenáct let ve stejném stavu jako v den babiččiny smrti. Tajně tam chodila služebná uklízet, ale musela bedlivě dávat vše zpět na místo. Dědeček chodil každý den, za každého počasí, až do své smrti babičku na hřbitov navštěvovat.

Babičku Eleonoru pohřbili dočasně v Doudlebách, kam dědeček došel pěšky. Mysleli jsme si tehdy, že až se i dědečkův čas naplní, oba je společně přestěhujeme do hrobky rodiny Bubna-Litic, která je za kostelem na Horním Jelení. Ale dodnes spí oba i s mojí maminkou v Doudlebách a nad nimi se rozpíná obrovská krásná lípa. Už je nebudeme rušit a stěhovat.

Moje maminka, jak jsem se mnohem později doslechla, ocenila jednu babiččinu větu. Babička Eleonora byla totiž také Rakušanka a moji maminku v Doudlebách přivítala slovy: „Česky se nikdy nenaučíš a tady si nikdy nezvykneš.“ A byla to pravda. Ač se maminka snažila celý zámek uvnitř modernizovat, zařizovat koupelny, postavit novou moderní kuchyň, stále narážela u své tchyně a tchána na nepochope-

ní. Maminka sice nakonec modernizaci prosadila, nikdy se však nedokázala smířit například s mřížemi v oknech v přízemí. Já ty mříže měla spíše ráda, ale maminka měla pocit, že ji připravují o svobodu, bez které ona neuměla žít. Říkávala, že se cítí jako ptáček v kleci.

Nakonec tedy, když mi bylo osm let, bylo rozhodnuto, že se přestěhujeme do Prahy, kde budeme po celou dobu školních dní pouze s maminkou, avšak každý den prázdnin prožijeme v Doudleběch. S touto skutečností jsem se vůbec neuměla smířit. Moc jsem tehdy plakala. Neuměla jsem si představit, že opustím místo, kde jsem si dovedla tak nádherně hrát, kde jsem měla plno kamarádek a školu, do které jsem ráda chodila.



## II. Škola (základ) života

Do školy jsem šla v pěti letech. Jednak proto, že jsem tam velmi toužila chodit, ale hlavně jsem se tam měla v prvním roce nejdříve naučit česky a teprve druhý rok začít první třídu znovu a poctivě. S maminkou jsme doma mluvili německy, tatínek, aby maminka rozuměla, se přidal, ale později jsme s maminkou mluvili německy a s tatínkem česky. Jenže já jsem i ten první „zkušební“ rok školy vzala úplně vážně, stačila jsem ostatním dětem a nakonec postoupila rovnou do druhé třídy.

Se zmínkou o škole se mi vybaví vůně jedné konkrétní vzpomínky. Ve škole v Doudlebách se rozdávaly chudým dětem denně polévky. Děti měly k tomu účelu obyčejné, plechové hrnečky, a já jim to velmi záviděla. Tolik jsem také chtěla polévku z hrnku, vařenou ve škole, až jsem si od někoho plecháček půjčila a šla si s ním stoupnout do fronty. Polévku jsem dostala, stejně tak i zítra a pozítří a po dlouhou dobu každý den. Jak se to maminka dozvěděla, nevím, v Doudlebách mě však znal každý. Velice trpělivě mi situaci vysvětlila. Pochopila jsem a jen nerada se polévky z plecháčku vzdala. Se spolužačkou Annou Vaňkovou, aneb prostě Nany, jsme ovšem záhy vymyslely, jak si samy „polévku chudých“ uvařit. Vzaly jsme si z kuchyně velké kafáče, daly do nich vodu, lipové listí, vhodily šumák, sedly si před bránu zámku a „uvařily“ tak dobrou polévku, že jsme ji s chutí velkými polévkovými lžícemi spořádaly.

Moc ráda jsem dělala stejné věci jako ostatní děti. Například na velikonoční pomlázku jsem s nimi chodit mohla. U každého domu jsme zpívali „Hody, hody, doprovody...“, všechny děti dostávaly peníze, zcela nepatrný obnos, ale přece jenom peníze. Jediná já měla v košíčku samá malovaná vajíčka. Jistě to všichni mysleli dobře a nechtěli dítěti ze zámku dávat dvacetníky, ale mně to bylo líto.

Vadilo mi třeba i to, že máme auto, zatímco řada lidí takovou vymoženost nemá. Vadil mi i ten zájem, který auto vyvolávalo, kamkoli jsme přijeli. Jednou jsem čekala kdesi na náměstí, až rodiče s Adamem něco vyřídí, střecha byla stažená, našla jsem tedy v autě deku a celá se pod ni schovala. Slyšela jsem, jak kolem vozu krouží lidé, hlavně děti, obdivují to či ono, a vylezla jsem ze své skrýše, až když se zdálo, že v okolí nikdo není. Chyba, to jen děti byly právě chvíli úplně potichu. A já, která se nerada ukazovala na veřejnosti, a ještě v takovém parádním autě, jsem byla hned středem zájmu, hluku, křiku a posměšků. Jen jsem se styděla a styděla...

Nepřipadala jsem si jiná než ostatní, avšak pořád jako by mi má odlišnost byla jinými připomínána. Na druhou stranu, když byly o prázdninách v naší škole ubytovány chudé děti z měst, hlavně z Prahy, tatínek jim často uspořádal nádherný celodenní výlet, třeba do Potštejna. Jelo se velkým naporádkem žebříňákem s právě tak naporádkem koňmi. Všude sama kytka! Bylo to úžasné. Na těch výletech jsem nikdy nechyběla. To bývala pro mne vždy velká událost. Líbilo se mi, že můžeme dětem, které na tom nejsou nejlépe, alespoň trochu zpříjemnit život. Stejně jako žebráku Hugovi, který k nám chodíval pravidelně každou středu na oběd. Vždy jsme s ním počítali, dostával i něco s sebou na večeři. Znal spoustu příhod, i když některé byly spíše k neuvěření. V jiné dny nechodil, ale středu nikdy nevynechal a my děti jsme si s ním rády povídaly.

\*

V Doudlebách se mi škola zamlouvala a dařilo se mi. Horší to však bylo s mým přijetím do školy v Praze. Jelikož jsem byla o rok mladší,

nechtěli mne nikde přijmout. Až v klášterní škole u svaté Voršily se smilovali, a tam nadešly pro mě krušné dny. Kde zůstaly moje toulky s tatínkem po lesích, kdy jsme v zimě chodili spolu jen my dva krmit bažanty, nebo letní procházky v lánech obilí, kde jsem se učila znát, co je oves a pšenice, žito a ječmen? Pořád se mi to pletlo a tatínek vždycky říkal se svým typickým ráčkováním: „Zase to pleteš, dcerrro.“ Kde zůstaly moje hry s našimi pejsky Romšáčkem a Unke? Kde zůstaly návštěvy u dědečka, kde jsme směli brnkat na klavír a dělat na jeho otomanu kotrmelce, kde jsme si s ním četli ve velkých knihách a používali jedno z prvních rádií? Tyto chvílky se nám zkrátily jen na dobu prázdnin a mně trvalo čtyři roky, než jsem si v Praze zvykla.

Nejhůř mi bylo u Voršilek ve čtvrté a páté třídě. V Doudlebách o mně všichni věděli všechno, ale tady jsem náhle přišla mezi děti, které se mezi sebou znaly, a já byla zoufalá, protože všechno jsem měla jiné než ony, a přitom jsem se tak nerada odlišovala! Moje čeština nebyla ještě úplně bez chyb, ale hlavně jsem ráčkovala, měla jsem jiné jméno a jiné příjmení, obě nezvyklá a nápadnější, než měly ostatní děti, a byla jsem z venkova. Nakonec jsem trpěla i tím, že jsem bydlela Na Slupi (což byl náš první dočasný byt před přestěhováním do tehdy ještě nehotového domu v Ječné ulici), zatímco ostatní bydleli v ulici Lazarská, Ostrovní, Spálená a podobně.

Dnes vím, že mnohé z toho bylo směšné, ale já všechno tehdy brala naprosto vážně a moc jsem tím trpěla. Došlo to tak daleko, že jsem se vyhýbala v hovoru slovům s „r“, aby nikdo nepoznal, že ráčkují, ale myslím, že jsem se víc zesměšňovala svojí – tím pádem podivnou – mluvou, než kdybych uměla světu svoji chybu ve výslovnosti přiznat.

Nakonec jsem se stala zamlklou, málomluvnou, stydlivou, a nikdo mi nemohl rozumět, poněvadž jsem si pravou příčinu nechávala pro sebe. Byla jsem tak rozpačitá, že jsem si ani tužku nedokázala jít koupit sama. Ve škole jsem přestala odpovídat a snad to všechno bylo příčinou, že jsem se ani příliš nenamáhala se učit. Spíš jsem kupila jednu ostudu za druhou a ze všeho vznikal nekonečný kolotoč. Čím víc ostudy, tím méně snahy, čím méně snahy, tím více nepochopení.



Mívala jsem ve škole vždycky ráda sloh a kupodivu i básničky. Slohová cvičení jsem psávala ráda a některé básně, které jsme se povinně učili, znám dodnes nazpaměť. Naučenou básničku jsem si doma přednášela a sebe samu v duchu viděla, jak krásně před třídou svým přednesem oslňuji. Ani jednou to tak, jak jsem to viděla a cítila, nedopadlo. Jakmile jsem byla vyvolaná, abych tu či onu básničku přednesla, už mi začalo bouchat srdce. Pak jsem se na stupínku uklonila, vyhrkla ze sebe název básničky, a byl konec. Sevřelo se mi hrdlo a nevydala jsem ze sebe ani hlásku. Dostavila se má úhlavní nepřítelkyně, tréma. Nešlo promluvit, nešlo nic. Následovalo pokaždé totéž: „Sedněte si, máte nedostatečnou.“ Byla to pro mne paradoxně v té chvíli úleva: mám sice pětku, ale nemusím nic říkat. Tak to dopadlo vždycky. Z básniček, které jsem se skutečně ráda učila a vždy je uměla, jsem nikdy nedostala jinou známku než pětku. A to jsem uměla zpaměti nejen Vodníka a Polednici, ale třeba i Zlatý kolovrat. Dodnes je na přání přeříkávám vnoučatům.

Jindy jsme ve vlastivědě psali sloh o bitvě na Bílé hoře. Snad jsem na to nebyla ve škole, ale omluvit jsem se nedokázala, stud by mi nedovolil. Prostě jsem něco psala, protože psali i ostatní, ale myslím, že jsem tehdy vůbec nerozuměla slovu „bitva“, a jelikož na hory se jezdilo za účelem rekreace, napsala jsem, že při bitvě na Bílé hoře krásně svítilo sluníčko a lidé se opalovali. Když se pak moje práce četla jako výsměch před celou třídou, bylo mi hrozně, ale za nic na světě jsem na sobě nedala nic znát.

Ani kreslit jsem nikdy neuměla a neumím to dodnes. Ale měla jsem spolužáka Jardu, který kreslil výborně, občas mi pomáhal, dokonce mi přenechával své výkresy, které se mu nezdály tak dobré. Bohužel si to u našeho profesora na kreslení notně rozházel (dal mu v kabinetu pod klobouk mrtvého hada), profesora to silně rozzlobilo a na Jardu zcela zanevřel. Ten poté sice dělal, co mohl, aby si svoji reputaci zase vylepšil, avšak zatímco já jsem z jeho výkresů dostávala jedničky, Jarda ze svých vlastních, daleko lepších, neustále samé čtyřky. Tehdy jsem poprvé zjistila, jaká umí být nespravedlnost.

Jednou, když se mi opět nedařil výkres, nám dovolila ctihodná matka vzít si práci domů a tam ho dodělat. Ze samé radosti, že si mohu výkres doma překreslit, celý jsem ho začmárala. Až těsně poté jsem se dozvěděla, že se výkres bude podepisovat, abychom ho opravdu jen dokončili, ale v žádném případě nepřekreslovali. Za tuto svoji troufalost jsem dostala prutem a potom mi přišli cedulku na záda, že jsem neposlušná. Doma jsem ale nic neprozradila.

A tak mi nikdo nerozuměl a já trpěla. Ale přece se našel někdo, kdo mi v té době velmi pomohl. Spolužačka Nany. Dodnes se divím, co ji ke mně přitahovalo. Připadala mi všemocná, ohromná. Pomaloučku mě dostávala, nejspíš podvědomě, přes různá úskalí. Měla jsem ji velice ráda a mám dosud. Vidaly jsme se denně, učily se i hrály si, a měly jsme spolu spoustu tajemství.

Nany byla a celý život zůstala opravdovou přítelkyní. Naučila mě dokonce (sice neodborně, ale přece) říkat správně „r“ a dodávala mi pomalu sebevědomí, i když sama byla také dost plachá. Nakonec jsem ale sama sebe našla až po dvou dalších letech, díky tomu, že Nany šla na anglické gymnázium, já také odešla od Voršilek a nastoupila do nové školy s ní. Tam byli všichni noví a někteří měli také podivná příjmení. Češtinu jsem už zvládala, a tak mě docházka do školy opět začala těšit.

Hrdá jsem byla na své vyznamenání v sekundě – poslední v mém životě. Potom totiž začala latina a s ní jsem vedla vždy nerovný boj. Když jsem byla v tercii, Němci anglická gymnázia zrušili a všichni jsme byli převedeni do školy české, kde sloučili dvě třídy, a rázem nás bylo ve třídě přes šedesát. Z toho jen třetina děvčat. Bylo to za války, knihy nebyly, celé hodiny se jen psalo a psalo, chytali jsme poznámky, jak je ten který profesor přednášel. Běda tomu, kdo chyběl!

Poznámky se různě půjčovaly, ale nanejvýš ze dne na den, a co v nich půjčující nezachytil, to už se chybějící nikdy nedozvěděl. Takže se v té době více méně uznávala omluva, že jsme na něco „tenkrát ve škole nebyli“. Všichni jsme doslova škrábali, poněvadž jen rychlost v chytání poznámek nám byla co platná. Zbytek se nedal ani dobře

zapamatovat, i když jsme si spojitosti a návaznosti uměli dát dohromady, ale při tom ustavičném psaní (i šest hodin denně) nám bohužel přes všechnu snahu mnoho z výkladu uteklo. A dopisování chybějící látky bylo pro velké množství textu a špatnou čitelnost někdy opravdu nadlidským výkonem – lépe řečeno nadštudentským.

Ale kamarádství mezi námi všemi bylo velké a do jisté míry trvá až po dnešní dny. Válka nás mladé nějakým záhadným způsobem spojovala, rozuměli jsme si, hádek nebylo, spíš pochopení. Závist žádná. Byla to vzácná pohoda v tak vážné době. Později, když se z některých škol udělaly lazarety, sídlily dvě školy v jedné budově. I nás to postihlo. Vyučování bývalo třikrát v týdnu dopoledne a třikrát odpoledne. Jak snadno jsme se tehdy s takovými změnami smířili! Bylo mnoho jiných, vážnějších věcí kolem nás: bylo mi deset, když začala válka, a vzpomínám si, že z tercie museli odejít všichni spolužáci, kteří byli židovského původu, i moje kamarádka Olina. Tehdy jsem dost dobře nechápala, co to znamená.

V zimě bývaly uhelné prázdniny, dokonce i několik týdnů dlouhé. To se chodilo každé pondělí pro úkoly do školy a pak se měly úlohy celý týden doma vypracovávat. Pochopitelně jsme nad nimi Nany a já seděly jen poslední dva dny, zato však od rána do večera. Ušetřené volné dny jsme pak trávily střídavě buď v Doudlebách, nebo v Praze.

Bylo to složité období, ale někdy shoda okolností vyčarovala i úsměvné a pozitivní situace. Stávalo se například, že jsem měla do školy na svačinu jen samotný chléb s marmeládou, bez másla, což mi strašně nechutnalo. Spolužáci dělávali hlouposti a v nestřežené chvíli nám mnohdy svačinu sebrali. Když však jeden z nich takto zjistil, jakou to mám podivnou svačinu, nastaly pro mne krásné chvíle. Zřejmě se doma zmínil a jeho maminka mi po něm začala posílat úžasné dobroty – vajíčka, maso, tvaroh, škvarky atd. Asi měla přístup k výtvarníkům venkova. Chleba se samotnou marmeládou jsem tak jíst už nikdy nemusela.

Ráda jsem v té době jezdila vlakem. Souviselo to s tím, že cestu autem jsem nesnášela dobře. Museli jsme vždy nesčetněkrát kvůli

mým pocitům nevolnosti zastavovat. Po zastavení mi však vždy ihned bylo lépe. Rodiče to chápali, snášeli to trpělivě, ale jednoduché to pro ně nebylo. Až jednou, když jsme cestou z Prahy do Doudleb projížděli poblíž nádraží, tatínek zastavil, vtiskl mi do ruky bankovku, ukázal směrem k budově a řekl: „Jeď vlakem.“ Od té doby jsem jezdila vlakem, naučila se hledat v jízdním řádu, nevolnostem byl konec a v železnici jsem našla přímo zalíbení.



### III. Doudleby vs. Praha

Dávno už jsem si na Prahu zvykla a často už se mi ani do Doudleb nechtělo. Zvláště ne samotné. Někdy jsem kvůli tomu moc zlobila. Vždycky jsem tak trošku chtěla mít to, co jiné holky, a žít jako ostatní. Přála jsem si, aby maminka vařila a vídala nás při příchodu ze školy, aby nás ráno vypravovala a večer s námi byla doma. A taky aby mluvila česky. Za války jsem se moc styděla promluvit s maminkou němec-ky. U nás však bylo všechno jinak, maminka ráno ještě spala, když jsme s Adamem odcházeli do školy, v poledne měla hosty nebo byla sama někam pozvaná, večer totéž, a mně se to takhle nelíbilo. K tomu všemu se mi zdálo, že maminka chodí oproti jiným maminkám vý- středně oblečená, ale protože jsem nic z toho nemohla zvrátit, byla jsem ve své umíněnosti na rodiče mnohdy zbytečně nespravedlivá.

Bylo mi to pak líto, ale nikdo nechápal, že jsem se nechtěla vymy- kat normálnímu životnímu standardu, že jsem nechtěla být bohatší, nechtěla jsem přepych, ba ani na Vánoce více dárků, než mívali ostatní vrstevníci. A tak jsem přilnula k naší služebné Milušce, která o mě vždy oddaně pečovala, za maminku se u mě vždy přimlouvala a vy- světlovala mi, že ve svém postavení manželky pana hraběte nemůže jednat jinak.

Maminka byla naštěstí dost rozumná, nad mými neoprávněnými výbuchy mnohdy mávla rukou a říkala: „To přejde.“ Nebo mi leccos nahrazovala plněním některých mých přání. A tak se stalo, že jsem